

**ПрАТ «ВНЗ «МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ
ПЕРСОНАЛОМ»**

МАУП

***СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«СУЧАСНІ СТАТИСТИЧНІ ПІДХОДИ В ПСИХОЛОГІЧНИХ
ДОСЛІДЖЕННЯХ»***

Спеціальність:	С4 Психологія
Освітній рівень:	другий (магістерський) рівень
Освітня програма:	Психологія

Загальна інформація про навчальну дисципліну

Назва навчальної дисципліни	Сучасні статистичні підходи в психологічних дослідженнях
Шифр та назва спеціальності	С4 Психологія
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський) рівень вищої освіти
Статус дисципліни	вибіркова
Кількість кредитів і годин	3 кредити/90 год Лекції: 20 год Практичні заняття: 14 год Самостійна робота: 56 год
Термін вивчення дисципліни	
Мова викладання	українська
Вид підсумкового контролю	залік
Сторінка дисципліни на сайті	

Загальна інформація про викладача. Контактна інформація

Науковий ступінь	
Вчене звання	
Посада	
Дисципліни, які викладає НПП	
Напрями наукових досліджень	
Посилання на реєстри ідентифікаторів для науковців	
Контактна інформація викладача:	
E-mail:	
Контактний тел.	
Портфоліо викладача на сайті кафедри	

Анотація курсу. Курс «Сучасні статистичні підходи в психологічних дослідженнях» спрямований на формування у здобувачів вищої освіти цілісного уявлення про статистичний аналіз як невід’ємну складову наукового психологічного дослідження, а також на розвиток теоретичної та практичної готовності до використання сучасних методів обробки й інтерпретації емпіричних даних. У межах дисципліни розкриваються науково-методологічні основи статистики в психології, її місце в системі психологічного знання та зв’язок із загальною, соціальною, клінічною, віковою та експериментальною психологією. Значна увага приділяється вивченню описових і інференційних статистичних методів, кореляційного, багатовимірного аналізу, а також сучасних підходів до перевірки статистичних гіпотез, оцінки ефектів і аналізу надійності та валідності психологічних вимірювань. Курс орієнтований на формування професійного мислення майбутнього психолога, здатності критично оцінювати результати наукових досліджень, коректно інтерпретувати статистичні показники та інтегрувати кількісні методи аналізу даних у науково-дослідну й практичну діяльність з дотриманням сучасних наукових стандартів і принципів академічної доброчесності.

Предмет вивчення навчальної дисципліни: закономірності та принципи статистичного аналізу в психологічних дослідженнях; методи кількісної обробки психологічних даних; статистичні моделі та підходи до перевірки наукових гіпотез; показники надійності, валідності й точності психологічних вимірювань; особливості інтерпретації та представлення результатів статистичного аналізу в різних галузях психології.

Мета курсу: полягає у формуванні у студентів системи теоретичних знань і практичних умінь щодо застосування сучасних статистичних методів у психологічних

дослідженнях, розвитку здатності самостійно здійснювати обробку, аналіз та інтерпретацію емпіричних даних з дотриманням наукових стандартів, методологічної коректності та принципів академічної доброчесності.

Завдання навчальної дисципліни:

- 1. Ознайомлення студентів з теоретичними та методологічними засадами статистичного аналізу в психології.
- 2. Формування уявлень про основні статистичні методи, що застосовуються у психологічних дослідженнях.
- 3. Розвиток навичок добору статистичних процедур відповідно до мети дослідження та характеристик вибірки.
- 4. Оволодіння вміннями аналізу, інтерпретації та узагальнення результатів статистичної обробки психологічних даних.
- 5. Формування здатності критично оцінювати статистичні результати наукових досліджень і коректно представляти їх у наукових та практичних роботах

Пререквізити навчальної дисципліни. Вивчення курсу «Сучасні статистичні підходи в психологічних дослідженнях» ґрунтується на знаннях, здобутих студентами під час опанування дисциплін «загальна психологія», «психологія особистості», «соціальна психологія», «вікова психологія», «психодіагностика», «методологія та методи психологічних досліджень», «основи математичної статистики», що забезпечують розуміння психологічних змінних, структури емпіричного дослідження та базових принципів аналізу даних.

Постреквізити навчальної дисципліни. Знання та практичні навички, сформовані в межах курсу, є підґрунтям для подальшого вивчення прикладних і спеціалізованих психологічних дисциплін, зокрема експериментальної, клінічної, соціальної психології, а також для виконання курсових і кваліфікаційних робіт, проведення самостійних наукових досліджень і здійснення професійної діяльності психолога, пов'язаної з аналізом, інтерпретацією та науково обґрунтованим використанням емпіричних даних.

Програмні компетентності:

Загальні компетентності	ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК2. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні. ЗК3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК8. Здатність розробляти та управляти проектами.
Спеціальні компетентності	СК2. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження з елементами наукової новизни та / або практичної значущості. СК3. Здатність обирати і застосовувати валідні та надійні методи наукового дослідження та/або доказові методики і техніки практичної діяльності. СК4. Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік. СК5. Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології. СК7. Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності. СК8. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію. СК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.
Результати	ПРН1 Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно

навчання	важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. ПРН2 Вміти організовувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних та надійних методів. ПРН4 Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій. ПРН8 Оцінювати ступінь складності завдань діяльності та приймати рішення про звернення за допомогою або підвищенням кваліфікації. ПРН9 Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності. ПРН11 Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності. ПРН13 Організовувати та проводити реабілітаційні заходи психологічного захисту громадян у кризових ситуаціях.
----------	---

Зміст навчальної дисципліни

№	Назва теми	К-сть годин, з них:			
		Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Методи навчання/методи оцінювання
1 семестр					
Змістовний модуль 1. Теоретичні підходи використання статистичних методів для математичної обробки даних психологічних досліджень					
Тема 1	Основні поняття математичної статистики.	2	1	6	Методи навчання: пояснювально-ілюстративні, проблемно-пошукові методи із використанням прикладів із реальних досліджень, візуалізацій та порівняльних схем, обговорення базових понять у формі діалогу, виконання простих тренувальних вправ. Методи оцінювання: поточне опитування, тестовий контроль, виконання коротких письмових завдань на перевірку розуміння термінів і логіки статистичного мислення.
Тема 2	Статистичні характеристики вибірки. Статистичні розподіли вибірки	2	2	6	Методи навчання: практично орієнтовані методи, зокрема розв'язування задач, аналіз реальних вибірок даних та побудову розподілів із використанням таблиць і графіків, самостійна робота, робота в малих групах. Методи оцінювання: перевірка розрахункових робіт,

					індивідуальні завдання, контрольні роботи з елементами аналізу даних.
Тема 3	Елементи дисперсійного аналізу	2	1	6	Методи навчання: проблемно-орієнтоване навчання, розбір типових дослідницьких ситуацій і поетапний аналіз прикладів, кейс-методи, комп'ютерні презентації. Методи оцінювання: виконання практичних завдань, тестів із відкритими питаннями, аналіз результатів розрахунків.
Тема 4	Кореляційний аналіз при порядкових вимірюваннях	2	2	4	Методи навчання: лекційний виклад з практичними вправами, аналізом емпіричних даних та інтерпретацією результатів. Дискусії та порівняння різних коефіцієнтів кореляції. Методи оцінювання: розрахункові роботи, індивідуальні завдання, перевірка вміння робити обґрунтовані висновки.
Тема 5	Перевірка статистичних гіпотез.	2	1	6	Методи навчання: дослідницький підхід, моделювання наукових ситуацій і покроковий аналіз процедури перевірки гіпотез. Приклади з реальних досліджень, практичні заняття. Методи оцінювання: контрольні роботи, тести і комплексні завдання, що перевіряють здатність застосовувати методи в практичних умовах.
Змістовний модуль 2. Методологічні основи використання статистичних методів для математичної обробки даних психологічних досліджень					
Тема 6	Методи кореляційного аналізу. Вибірковий метод дослідження	2	1	6	Методи навчання: дослідницький підхід, моделювання наукових ситуацій і покроковий аналіз процедури перевірки гіпотез. Приклади з реальних досліджень, практичні заняття. Методи оцінювання: контрольні роботи, тести і комплексні завдання, що перевіряють здатність застосовувати методи в практичних умовах.
Тема 7	Факторний аналіз. Кластерний аналіз.	2	2	6	Методи навчання: проблемно-орієнтовані лекції. поєднання теоретичного пояснення з комп'ютерним практикумом, аналізом багатовимірних даних та інтерпретацією результатів.

					Методи проєктного навчання та самостійної аналітичної роботи. Методи оцінювання: результати практичних і проєктних робіт, усний захист отриманих висновків.
Тема 8	Лінійний регресійний аналіз.	2	1	4	Пояснювально-аналітичні методи, розв'язування задач, аналіз прикладних моделей. Інтерпретація коефіцієнтів і оцінка якості моделей. Методи оцінювання: тестування, розрахункові завдання, індивідуальні роботи з аналізу регресійних залежностей.
Тема 9	Використання програми SPSS.	2	2	6	Методи навчання: практичні заняття за комп'ютером, покрокові інструкції, самостійне опрацювання наборів даних. Формування практичних навичок обробки та аналізу інформації. Методи оцінювання: проводиться на основі виконання лабораторних робіт, практичні звіти і демонстрації вміння інтерпретувати результати аналізу.
Тема 10	Розподіли Стюдента та Фішера. Критерії Стюдента та Фішера	2	1	6	Методи навчання: поєднання теоретичного викладу з аналізом графіків, розв'язуванням практичних задач і застосуванням критеріїв у прикладних ситуаціях. Тренувальні вправи, комп'ютерні розрахунки. Методи оцінювання: тести, контрольні роботи та практичні завдання на перевірку правильності вибору і застосування критеріїв.
Модульна контрольна робота					
Всього:		20	14	56	
Форма контролю: залік					

Технічне обладнання та/або програмне забезпечення

В освітньому процесі використовуються навчальні аудиторії, бібліотека, мультимедійний проектор та комп'ютер для проведення лекційних та семінарських занять з елементів презентації. Вивчення окремих тем і виконання практичних завдань потребує доступу до інформації зі всесвітньої мережі Інтернет, який забезпечується безкоштовною мережею Wi-Fi.4.

Форми і методи контролю

Контроль успішності здобувачів освіти поділяється на поточний і підсумковий (семестровий).

Поточний контроль здійснюють під час проведення практичних, лабораторних і семінарських занять, метою якого є систематична перевірка розуміння та засвоєння теоретичного навчального матеріалу, уміння використовувати теоретичні знання під час виконання практичних завдань тощо. Можливості поточного контролю є надзвичайно широкими: мотивація навчання, стимулювання навчально-пізнавальної діяльності, диференційований підхід до навчання, індивідуалізація навчання тощо.

Форми участі студентів у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю:

- виступ з основного питання;
- усна доповідь;
- доповнення, запитання до того, хто відповідає;
- систематичність роботи на семінарських заняттях, активність під час обговорення питань;
- участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття;
- аналіз законодавства та монографічної літератури;
- письмові завдання (тестові, контрольні, творчі роботи, реферати тощо);
- підготовка тез, конспектів навчальних або наукових текстів;
- самостійне опрацювання тем.

Контроль успішності здобувачів освіти поділяється на поточний і підсумковий.

Методи поточного контролю: усний контроль (опитування, бесіда, доповідь, повідомлення тощо); письмовий контроль (контрольна робота, реферат, виклад матеріалу на задану тему в письмовій формі тощо); комбінований контроль; презентація самостійної роботи; спостереження як метод контролю; тестовий контроль; проблемні ситуації.

Система оцінювання та вимоги

Таблиця розподілу балів, які отримують здобувачі вищої освіти*

	Поточний контроль знань										Модульна контрольна робота	Залік	Загальна кількість балів
Теми	Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	Тема 9	Тема 10	20	20	100
Робота на семінарському занятті	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3			
Самостійна робота	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3			

*Таблиця містить інформацію про максимальні бали за кожен вид навчальної роботи здобувача вищої освіти.

Під час оцінювання засвоєння кожної теми за поточну навчальну діяльність здобувачу освіти виставляють оцінки з урахуванням затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни.

Критерії оцінювання результатів навчання здобувачів освіти та розподіл балів, які вони отримують, регламентуються Положенням про оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти у ПрАТ «ВНЗ «МАУП».

Модульний контроль проводиться на останньому занятті модуля у письмовій формі, у вигляді тестування.

Критерії оцінювання модульного тесту з навчальної дисципліни «Сучасні статистичні підходи в психологічних дослідженнях»:

При оцінюванні модульного тесту враховуються обсяг і правильність виконання завдань:

- оцінка «відмінно» (A) виставляється за правильне виконання всіх завдань (або більше 90% всіх завдань);
- оцінка «добре» (B) виставляється за виконання 80% всіх завдань;
- оцінка «добре» (C) виставляється за виконання 70% всіх завдань;
- оцінка «задовільно» (D) виставляється за правильне виконання 60% запропонованих завдань;
- оцінка «задовільно» (E) виставляється, якщо правильно виконано більше 50% запропонованих завдань;
- оцінка «незадовільно» (FX) виставляється, якщо виконано менше 50% завдань.

Неявка на модульний тест - 0 балів.

Вищезазначені оцінки перетворюються на рейтингові бали таким чином:

- «A» – 18–20 балів;
- «B» – 16–17 балів;
- «C» – 14–15 балів;
- «D» – 12–13 балів.
- «E» – 10–11 балів;
- «FX» - менше 10 балів.

Підсумкова семестрове оцінювання з дисципліни «Сучасні статистичні підходи в психологічних дослідженнях» є обов'язковою формою оцінювання результатів навчання студентів. Воно проводиться у терміни, визначені навчальним планом, і охоплює обсяг матеріалу, визначений програмою курсу.

Підсумкове оцінювання проводиться у формі тесту. До семестрового оцінювання допускається студент, який виконав усі необхідні роботи.

Підсумкова оцінка виставляється на основі результатів навчання студента протягом семестру. Оцінка студента складається з балів, накопичених за результатами поточного оцінювання, та заохочувальних балів.

Студенти, які виконали всі необхідні завдання і отримали оцінку 60 балів або вище, отримують оцінку, що відповідає отриманій оцінці, без додаткового тестування.

Для студентів, які виконали всі необхідні завдання, але отримали оцінку нижче 60 балів, а також для тих, хто бажає поліпшити свій бал (результат), викладач проводить підсумкову роботу у формі тесту під час останнього запланованого заняття з дисципліни в навчальному семестрі.

Оцінювання додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності.
Оцінювання додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності. До додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності відносять участь здобувачів у роботі наукових конференцій, наукових гуртків здобувачів і проблемних груп, підготовці публікацій, участь у Всеукраїнських олімпіадах і конкурсах та Міжнародних конкурсах тощо понад обсяги завдань, які встановлені відповідною робочою програмою навчальної дисципліни.

За рішенням кафедри здобувачам освіти, які брали участь у науково-дослідній роботі та виконували певні види додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності, можуть присуджуватися заохочувальні (бонусні) бали за визначену освітню компоненту.

Оцінка самостійної роботи

Загальна кількість балів, отриманих студентом за виконання самостійної роботи, є одним із складових академічної успішності з дисципліни. Самостійна робота з кожної теми, відповідно до програми курсу, оцінюється в діапазоні від 0 до 3 балів за допомогою стандартизованих та узагальнених критеріїв оцінювання знань.

Шкала оцінювання виконання самостійної роботи (індивідуальних завдань)

критерії оцінювання.

Максимально можлива оцінка самостійної роботи (індивідуальні завдання)	Рівень виконання			
	Відмінно	Добре	Задовільно	Незадовільно
3	3	2	1	0

Форми оцінювання включають: поточне оцінювання практичної роботи; поточне оцінювання засвоєння знань на основі усних відповідей, доповідей, презентацій та інших форм участі під час практичних (семінарських) занять; індивідуальні або групові проекти, що вимагають розвитку практичних навичок і компетентностей (опціональний формат); вирішення ситуаційних завдань; підготовка резюме з самостійно вивчених тем; тестування або письмові іспити; підготовка проектів статей, тез конференцій та інших публікацій; інші форми, що забезпечують всебічне засвоєння навчальної програми та сприяють поступовому розвитку навичок для ефективної самостійної професійної (практичної, наукової та теоретичної) діяльності на високому рівні.

Для оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти впродовж семестру застосовується 100-бальна, національна та шкала ЄКТС оцінювання

Шкала підсумкового оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECT8	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамєну, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
68-74	D	задовільно	
60-67	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу

Для успішного засвоєння курсу «Сучасні статистичні підходи в психологічних дослідженнях» здобувач освіти має:

- регулярно відвідувати лекційні та практичні заняття;
- систематично, системно й активно працювати на лекційних і практичних заняттях;
- відпрацьовувати пропущені заняття або незадовільні оцінки, отримані на заняттях;
- виконувати у повному обсязі завдання, які вимагає підготувати викладач, належна їх якість;
- виконувати контрольні та інші самостійні роботи;
- дотримуватися норм академічної поведінки та етики.

Курс «Сучасні статистичні підходи в психологічних дослідженнях» передбачає засвоєння та дотримання принципів етики та академічної доброчесності, зокрема орієнтації на запобігання плагіату у будь-яких його проявах: всі роботи, доповіді, есе, реферати та презентації мають бути оригінальними та авторськими, не переобтяженими цитатами, що мають супроводжуватися посиланнями на першоджерела. Порушеннями академічної доброчесності вважаються: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація,

списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання.

Оцінювання здобувача освіти орієнтовано на отримання балів за активність на семінарських заняттях, виконання завдань для самостійної роботи, а також виконання завдань, які здатні розвинути практичні уміння та навички за які можуть бути, за рішенням викладача, нараховані додаткові (бонусні) бали (участь у круглих столах, наукових конференціях, олімпіадах та наукових конкурсах серед студентів).

Рекомендовані джерела інформації:

Основні джерела:

1. Вітченко А.О. Теорія і методика наукових досліджень у вищій військовій школі: підруч. Київ : НУОУ, 2020. 268 с.
2. Галян І.М., Галян О.І. Експериментальна психологія. Підручник. Львів: СПОЛОМ. 2023. 360 с.
3. Гудима У. В., Гудима О. В. Математичні методи в психології: основні поняття та приклади: навчальний посібник [Електронний ресурс]. Кам'янецьПодільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2023. 150 с. URL: <http://elar.kpnu.edu.ua:8081/xmlui/handle/123456789/6970>
4. Москальов І.О., Лисенко Д.П. Застосування методів математичної статистики у психологопедагогічних дослідженнях: навч. посіб. Київ : НУОУ, 2023. 187 с.
5. Теорія ймовірностей та математична статистика в задачах військового спрямування : навч. посіб. / Сокіл Б. І. та ін. Львів : НАСВ, 2020. 304 с.

Додаткові:

6. Боснюк В. Ф. Математичні методи в психології: курс лекцій : мультимедійне навч. видання. Харків : НУЦЗУ, 2020. 141 с.
7. Дискурсивне конструювання досвіду у контексті розвитку особистості: монографія / [Н. В. Чепелева, М. Л. Смульсон, С. Ю. Рудницька, О. В. Зазимко, та ін.]; за ред. Н. В. Чепелевої. Київ: Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України, 2022. 194 с. ISBN 978-617-7745-14-2. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/731506/>
8. Математичні методи в психології. Курс відео лекцій. URL: <https://www.youtube.com/channel/UCu7Tj9z4NnyenGXmkvMGEnA/videos>.
9. Руська Р.В.: Теорія імовірності та математична статистика в психології: навч. посіб. Тернопіль, 2020. 112 с.
10. Татьянчиков А. О. Математичні методи психології : конспект лекцій для здобувачів вищої освіти спеціальності «053 Психологія». Одеса : Національний університет «Одеська юридична академія», 2020. 79 с.
11. Hayes A. F. Statistical Methods for Communication Science. New York : Routledge, 2020. 536 p.
12. Mertler C. A., Vannatta R. A., LaVenita K. N. Advanced and Multivariate Statistical Methods. Practical Application and Interpretation. New York : Routledge, 2021. 350 p.

Інформаційні ресурси мережі інтернет

13. Відеолекція: Коефіцієнт лінійної кореляції Пірсона в SPSS, розмір ефекту <https://www.youtube.com/watch?v=CJW-NlPlbGc> (канал @Bosniuk).
14. Відеолекція: Початок роботи з SPSS – навчальний посібник із вивчення SPSS <https://www.youtube.com/watch?v=prkJ8ua5o4> (мова французька).
15. Відеолекція: Створення змінних, введення даних та запуск описової статистики в SPSS <https://www.youtube.com/watch?v=TZPyOJ8tFcI> (мова англійська).
16. Відеолекція: Факторний аналіз – етапи проведення <https://www.youtube.com/watch?v=F1TPpQvBMHQ> (канал Iryna Kryvenko @irynakryvenko7253).
17. www.nbuiv.gov.ua – Національна бібліотека України ім. Вернадського.
18. <http://upsihologa.com.ua/> – портал професійних психологів України «У психолога»
19. Бібліотека психологічної літератури: <http://psylib.kiev.ua>
20. Українська електронна бібліотека підручників. URL: <http://pidruchniki.com.ua/>
21. Psychological tests. URL: <https://www.healthypplace.com/psychological-tests>